

Pjan ta' hidma:

Ċivika (Ċ), Ġeografija (Ġ) u Storja (S)	
Aħdem il-blokki kollha	<ul style="list-style-type: none"> • Ċ1.1 (<i>Id-Dar u l-Iskola</i>) li tinkludi Ċ1.1.1, Ċ1.1.2, Ċ1.1.3, Ċ1.1.4, Ċ1.1.5 • Ġ1.1 (<i>L-Ambjent Madwar l-Iskola</i>) li tinkludi: Ġ1.1.1, Ġ1.1.2, Ġ1.1.3, Ġ1.1.4, Ġ1.1.5 • S1.1 (<i>Jien u l-Persuni Qrib Tiegħi</i>) li tinkludi S1.1.1, S1.1.2, S1.1.3, S1.1.4, S1.1.5

L-Ewwel Sena Primarja		ĊIVIKA
Blokki Ċ1.1		Id-dar u l-Iskola
Mira:	<i>Napprezzaw li aħna lkoll uniċi. Naraw kif nistgħu napprezzaw il-ħajja ta' madwarna bl-użu tas-sensi tagħna. X'nosservaw l-istess u x'nosservaw differenti fid-djar u fil-klassijiet tagħna. L-importanza tal-oħrajn (il-persuni l-oħra) f'ħajjitna. Niskopru li f'ħajjitna hemm affarijiet li għandna nagħmlu (dmirijiet) u affarijiet oħra li m'għandna qatt nagħmlu. Il-persuni li jgħinuna biex nikbru u nsiru dejjem persuni aħjar.</i>	
kodiċi	Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett / Learning Outcomes:	Suġġerimenti għal opportunitajiet ta' tagħlim u rizorsi. It-tfal jistgħu jingħataw dawn l-opportunitajiet ta' tagħlim fost oħrajn...
Ċ1.1.	Kapaċi nagħraf il-ħames sensi tagħna u niskopri xi affarijiet li nistgħu nagħmlu bl-użu tas-sensi tagħna.	<p>It-tfal jistgħu jesperjenzaw is-sensi permezz tal-logħob, billi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ħars - nilgħabu logħob bħal 'I spy'. • Ħass – nużaw <i>feely box</i> (kaxxa taż-żraben b'toqba fl-għatu) jew <i>feely bag</i> (borża tad-drapp li tingħalaq b'qafra) u nippruvaw naqtgħu x'inhu l-oġġett misterjuż. • Togħma u xamm - Induqu u/jew inxommu xi ikel b'għamad fuq għajnejna. • Smiġħ – Noqogħdu fil-kwiet u nisimgħu. Wara nagħmlu lista tal-ħsejjes li nkunu smajna. <p>RIŻORSI OĦRAJN:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nitgħallmu nkantaw it-taqbila: LEMIN U XELLUG – http://youtu.be/r3B97yiVMWg

		<ul style="list-style-type: none"> • <i>The Five Senses Song</i>: https://youtu.be/vXXiyIGqliE • <i>The 5 Senses (song for kids about "see, hear, smell, taste, touch")</i>: https://youtu.be/1xQgiryKO08 • <i>Sesame Street: What Makes You Special?</i> https://youtu.be/LrPm7BasRBo
Ĉ1.2	Kapaċi ninnota affarijiet li huma differenti u oħrajn li huma l-istess fl-ambjenti tad-dar u tal-iskola.	<ul style="list-style-type: none"> • Nistaqsu lit-tfal, u niddiskutu magħhom, dwar similaritajiet u differenzi bejn id-dar u l-klassi / l-iskola. (Eżempju: Fid-djar insibu saqaf fuq rasna li jipproteġina mix-xita u mix-xemx. Hekk ukoll fl-iskola, insibu saqaf li jipproteġina. Din hija xi ħaġa li hija l-istess fid-dar u fl-iskola. It-tfal jistgħu isemmu affarijiet oħra li huma l-istess fid-dar u fl-iskola). • Fid-djar tagħna, huma dawk li jieħdu ħsiebna li jmexxuna u jipproteġuna. Fl-iskola, minflok il-ġenituri jkollna lill-għalliema li jagħmlu dan. Din hija differenza li nsibu bejn id-dar u l-iskola. Nippruvaw insibu differenzi oħrajn. • Fid-dar: It-tfal jisimgħu l-għanja: NIKNES U NFARFAR: http://youtu.be/dJhb-8fmmWl Niddiskutu flimkien: X'nitgħallmu minn din l-għanja? Ngħinu fix-xogħol tad-dar aħna, jew inħallu lill-ġenituri jagħmlu kolliox huma? Minbarra l-iskola, id-dar hija l-post fejn ngħaddu ħafna ħin ieħor minn ħajjitna. • Nistgħu nagħmlu leħġiet (<i>flashcards</i>) u t-tfal iwaħħluhom ma' oġġetti li nsibu kemm fil-klassi kif ukoll fid-dar. (Xi eżempji: bieb, tieqa, ħġieg, mejda, sigġu eċċ.). <p>RIŻORSI OĦRAJN: 'My House' nursery rhyme - https://youtu.be/DVZvC9e5oYw</p>
Ĉ1.3	Kapaċi nidentifika dawk il-persuni li niltaqgħu magħhom id-dar u dawk li niltaqgħu magħhom l-iskola.	<ul style="list-style-type: none"> • It-tfal jistgħu jiddiskutu bejniethom u jidentifikaw dawk il-persuni li jiltaqgħu magħhom id-dar u dawk li jiltaqgħu magħhom l-iskola. • It-tfal jistgħu isemmu persuni li jiltaqgħu magħhom f'ħajjithom, id-dar, l-iskola u kullimkien. (Eżempji: il-mamà, il-papà, ħija, oħti, il-ħabib, il-ħabiba, il-kuġin, il-kuġina, iz-ziju, iz-zija, in-nannu, in-nanna, il-ġara, il-ġar,

		<p>l-għalliem/a, il-kap tal-iskola, eċċ).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attività: Nuru stampi ta' DAR u ta' SKOLA. Nerggħu insemmu l-persuni t-tfal jiltaqgħu magħhom; nagħtu ċans lill-istudenti jsemmu lil xi ħadd, imbagħad jgħidu fejn se jpoġġuh, hux fid-dar jew fl-iskola. (N.B. Jista' jkun hemm persuni, bħall-kuġin, li niltaqgħu miegħu kemm id-dar u l-iskola. Nistaqsu lit-tfal stess fejn iridu jpoġġuh, jekk hux taħt 'dar' jew 'skola' jew fin-nofs).
Ĉ1.4	<p>Kapaċi niskopri l-importanza li xi persuni, li niltaqgħu magħhom id-dar u l-iskola, għandhom f'ħajjitna u napprezza għaliex huma importanti.</p>	<p>(NOTA: Dan jista' jkun suġġett sensitiv ħafna u għandu jiġi mwassal b'mod delikat).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bi tħejjija nitolbu lit-tfal iġibu ritratt (jew kopja) tal-familja. Aktar ma jidhru membri tal-familja iżjed aħjar. Fil-klassi imbagħad issir attività ta' <i>show and tell</i> (attività ta' taħdit) fejn it-tfal jikkellmu fuq ir-ritratt li jkunu ġabu magħhom. It-tfal jistgħu jispjegaw min huma n-nies, fejn qegħdin u x'okkażjoni kienet. Eż it-tieg taz-zija, il-festa tar-raħal, BBQ fuq il-bejt ... • Wara, mat-tfal, tista' tagħmel poster jew <i>chart</i> billi twaħħal ir-ritratti u fin-nofs tikteb xi kliem bħal l-familja jew Nies Importanti. Tista' wkoll toħroġ xi vokabolarju u tiktbu fuq leħġiet u jitwaħħlu flimkien mar-ritratti. • Niddiskutu flimkien: Għaliex huma importanti f'ħajjitna dawn il-persuni? • Wara t-tfal jistgħu jagħmlu sessjoni ta' <i>craft</i> u joħolqu rigal għal xi ħadd importanti f'ħajjithom.
Ĉ1.5	<p>Kapaċi niskopri għaliex f'ħajjitna, ċerti affarijiet għandna nagħmluhom, filwaqt li hemm affarijiet oħrajn li għandna nagħmlu minn kollox</p>	<ul style="list-style-type: none"> • It-tfal jistgħu jisimgħu żewġ għanjiet qosra, waħda dwar tifla jisimha Lina, u oħra dwar tifel jismu Lino. <ul style="list-style-type: none"> ○ Għanja A: JIENA TIFLA BRAVA – http://youtu.be/BqhbkhND-Os ○ Għanja B: JIENA TIFEL BRAVU – http://youtu.be/eJ6CKj0hYu4 • Niktbu fuq il-bord żewġ <i>captions</i>: (a) bravu/a (b) mhux bravu/a; nistiednu lit-tfal isemmu każi fejn xi ħadd

biex nevitawhom.

○ qalilhom jew 'bravi jew 'mhux bravi'. Nistaqsuhom: "Imma għaliex taħseb li qalulkom hekk?"

- Nġinu lill-istudenti biex jifhmu li f'ħajjtna, hemm ċerti affarijiet li għandna nagħmluhom (inkunu bravi!) filwaqt li hemm affarijiet oħra li għandna nagħmlu minn kollox biex ma nagħmluhomx għax "ma nkunux bravi!" (Hawnhekk jista' jkun hemm uħud mill-istudenti li jibdew qishom 'jiftaħru' li għamlu xi ħaġa li mhix f'postha. L-aħjar soluzzjoni għal sitwazzjonijiet bħal dawn tkun illi nsemmu l-konsegwenzi li jista' jkun hemm meta nagħmlu xi ħaġa li ma tixraqx).
- Diskussjoni: Insemmu każi fejn lil persuni li huma importanti f'ħajjtna nistgħu nuruhom rispett jew nuqqas ta' rispett. Kull darba nistaqsu lit-tfal jekk it-tfal imsemmija kinux 'bravi' jew 'mhux bravi'. Dawn huma xi xeni li nistgħu noħolqu mat-tfal:
  - a) Mark imur iżur lin-nanna meta jkun se jagħlaq sninu biss, darba f'sena, għax jaf li n-nanna ttih rigal.
  - b) Mario kuljum imur jagħmel kwarta jitkellem man-nannu għax jaf li n-nannu jista' jhossu waħdu.
  - c) Rita dejjem tgħid ma' sħabha li oħtha Rosemarie avolja għandha tmien snin, għadha qisha tarbija, qisha belha.
  - d) Jenny ma tħobbx titkellem fuq it-tfal l-oħra, la tajjeb u lanqas ħazin.
(Nistgħu noħolqu iktar sitwazzjonijiet aħna, skont kemm jippermetti l-ħin).

RIŻORSI OĦRAJN: Nistgħu nisimgħu xi kanzunetti dwar din it-tema:

Behaving Properly | Little Mandy Manners: <https://youtu.be/LpGAY5tFogw>

Saying I'm Sorry | Little Mandy Manners: <https://youtu.be/P44jq-EgpdQ>

Please and Thank You | Little Mandy Manners: https://youtu.be/kOrC64u_Qjc

L-Ewwel Sena Primarja IL-ĠEOGRAFIJA	
Blokk Ġ1.1 L-Ambjent Madwar l-Iskola	
Mira ta' Tagħlim: <i>Nosservaw il-fatturi fiżiċi li naraw fil-klassi, l-iskola u fil-postijiet pubbliċi li nsibu madwar l-iskola. Nagħrfu l-karatteristiċi umani li nistgħu nosservaw ġo u madwar l-iskola. Nesploraw kif l-element uman jista' jaffettwa l-ambjent fiżiku u viċi-versa.</i>	
kodiċi	Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett / Learning Outcomes:
Ġ1.1	<p>Kapaċi nagħmel stħarriġ ġewwa l-iskola li nattendi u nsemmi l-karatteristiċi li nsibu fiha.</p>
	<p style="text-align: center;">Suġġerimenti għal opportunitajiet ta' tagħlim u riżorsi. It-tfal jistgħu jingħataw dawn l-opportunitajiet ta' tagħlim fost oħrajn...</p> <p>Nagħmlu osservazzjonijiet qosra, nistgħu nibdew mill-klassi, inkomplu fil-kuritur u nispiċċaw fil-bitħa. Nistgħu nibnu l-osservazzjonijiet tagħna l-aktar fuq is-sensi, bħal smiġħ, ħars u ħsejjes vokali. Suġġerimenti għal xi attivitajiet sempliċi fost ħafna oħrajn:</p> <p>(a) Fil-klassi: nistgħu nagħmlu eżerċizzji ħfief li fihom nużaw is-sensi tagħna. Xi eżempji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nużaw għajnejna biex ninnutaw xi ħaġa u nsemmu l-isem tal-oġġett, eż. tieqa, mejda, bieb, eċċ. • nużaw widnejna: nisimgħu l-ħsejjes ta' xita niezla, għasafar ipespsu, eċċ .... inħallu lit-tfal jippruvaw jaqtgħu x'inhuma l-ħsejjes. <p>(b) Fil-kuritur: hawnhekk nużaw għajnejna l-iktar; inħallu lit-tfal josservaw oġġetti u jsemmu isimhom, eż. twieqi, ħġieġ, bibien ta' klassijiet, ħitan tal-ġebel, xi injam, madum mal-art, eċċ. Fil-kuritur u l-bitħa nistgħu nieħdu ritratti biex wara niddiskutuhom fil-klassi.</p> <p>(c) Fil-bitħa: fil-bitħa nistgħu nilagħbu diversi logħob biex nitgħallmu nużaw is-sensi tagħna. Xi eżempji:</p> <ul style="list-style-type: none"> • l-għalliema tagħti sinjali biċ-ċapċip: eż. 2 ċapċipiet ifissru li nistgħu nimxu, ċapċipa 1 tfisser li għandna nieqfu fejn inkunu, 3 ċapċipiet ifissru li għandna niġru kulħadd f'direzzjoni differenti. Niddiskutu mat-tfal liema sensi konna qed nużaw għal dan l-eżerċizzju. • nerggħu nużaw għajnejna: inħallu lit-tfal isemmu iktar oġġetti li qed josservaw fil-bitħa;

		<p>Attività Kreattiva: Inħajru lit-tfal iħarsu sewwa madwarhom, jinnutaw xi oġġett fil-bitħa tal-iskola (xi fjura, siġra, bank, eċċ..) biex lura fil-klassi, ipinġu dan l-oġġett. Fl-aħħar nistgħu inħajru lit-tfal jirkellmu fuq l-oġġett u t-tpinġija tagħhom.</p>
Ġ1.2	<p>Kapaċi noħoloq modi kif nista' nasal f' destinazzjonijiet differenti fil-klassi u fl-iskola tagħna.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Nitgħallmu sew kif nużaw l-id tal-LEMEN u l-id tax-XELLUG. (Ninnutaw kif irridu nħarsu fl-istess direzzjoni tat-tfal biex ma nfixkluhomx). Inkantaw l-għanja – LEMEN U XELLUG: http://youtu.be/r3B97yiVMWg. Waqt il-kant inċaqalqu jdejna u nuru l-lemin jew ix-xellug biex nuru li nafu xi jfissru. • Inpinġu vlegġa fuq kartonċina. Inħallu lit-tfal jgħidulna 'lemin' jew 'xellug' skont lejn liema naħa tkun qed tħares il-vlegġa. • Noħolqu sentenzi qosra biex permezz ta' direttivi sempliċi, naslu f'xi destinazzjoni. Dawn huma xi eżempji; l-għalliema jistgħu joħolqu iktar attivitajiet huma skont il-klassi partikolari tagħhom. <ol style="list-style-type: none"> a) Biex John jiġi ħdejn l-għalliema jrid iqum u jimxi 5 passi 'l quddiem. b) Biex Marija toħroġ barra mill-klassi, trid timxi 5 passi 'l quddiem, imbagħad tagħmel 5 passi lejn il-lemin tagħha. c) Mario qiegħed bil-qiegħda fuq il-lemin ta' Rita. • L-istess tip ta' eżercizzju jista' jsir fil-kuritur u fil-bitħa tal-iskola. Dawn huma xi eżempji, l-għalliema jistgħu joħolqu attivitajiet simili skont kif tkun imqasma l-iskola: <ol style="list-style-type: none"> a) Biex immorru l-uffiċċju tal-kap tal-iskola, noħroġu mill-klassi, immorru fuq ix-xellug u nsibu t-tieni bieb. b) Biex noħroġu/ninżlu fil-bitħa rridu... c) Biex immorru l-librerija rridu... • Diskussjoni: Niddiskutu flimkien u naħsbu kemm huma importanti t-tabelli – jekk irrid immur il-Mellieħa, infittex it-tabelli li juruni Mellieħa inkella ma nasalx.

Ġ1.3	Kapaċi ninnota u napprezza s-sbuġija tan-natura ġol-iskola tagħna u madwarha.	<ul style="list-style-type: none"> • Nisimgħu u nitgħallmu l-għanja: IL-KULURI – http://youtu.be/ DzwK_aolAM. • Nuru lit-tfal żewġ ritratti tal-istess xena, waħda bajda u sewda u l-oħra bil-kulur. Nistaqsuhom liema togħgobhom l-iktar u għaliex. Il-kuluri jagħmlu x-xeni ta' madwarna ferm isbaħ. • Inħajru lit-tfal biex jidentifikaw kuluri differenti fil-klassi. Inħajruhom jużaw nom mal-kulur, eż. bieb isfar, <i>chart</i> bajda, mejda blu, ħajt blu, eċċ... • Nispjegaw id-differenza bejn (a) affarijiet ħajjin, eż. siġar u (b) affarijiet li m'humiex ħajjin, jiġifieri ma jikbrux, eż. ġebel, mejda, ballun. IN-NATURA tikkonsisti fl-affarijiet ħajjin ta' madwarna. Inħajru lit-tfal isemmu affarijiet ħajjin, eż. bnedmin, siġar, pjanti, għasafar, insetti, eċċ.. • Nistgħu norganizzaw dawra żgħira mal-bitħa u jekk possibbli mal-madwar tal-iskola, biex it-tfal jinnutaw l-affarijiet ħajjin madwarna. L-għalliema tiegħu nota tal-affarijiet li jsemmu t-tfal, eż. siġar, pjanti, fjuri, għasafar, xi insetti bħal nemel, u anke bnedmin, eċċ.. Lura fil-klassi kull student jista' jpingi haġa waħda milli jkun innota fin-natura u jagħtiha l-kulur. • Ninnutaw l-aħdar kemm hu importanti fin-natura. Ninnutaw ukoll il-varjetajiet ta' aħdar li nistgħu ninnutaw fin-natura. Dan faċli nuruh permezz ta' stampi u ritratti.
Ġ1.4	Kapaċi nitkellem dwar il-pajsagġ li nara fi triqti mid-dar għall-iskola.	<ul style="list-style-type: none"> • Inħajru lill-istudenti jgħidulna x'jaraw fi triqthom lejn l-iskola: bil-mixi: eż. triq, karożzi, bankina, nies, djar, siġar, roti, ħwienet, eċċ. rikbin: eż. vannijiet, triq, karożzi, bankini, nies, djar, roti, ħwienet, eċċ. Ninnutaw kemm bil-mixi jew rikbin, naraw l-istess affarijiet. • Inħajru lit-tfal biex oralment, jiddeskrivu l-pajsagġ li jaraw fi triqthom mid-dar għall-iskola. Mis-sentenzi li jgħidulna t-tfal, nistgħu nibnu storja waħda flimkien li tkun L-ISTORJA TAL-KLASSI TAGĦNA.

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Ftriġt mid-dar fit-8.00am ○ Imxejt dejjem fuq il-bankina u meta kelli bżonn naqsam it-triq, użajt iż-<i>zebra-crossing</i> ○ Fit-triq rajt karozzi, nies u anke klieb. ○ Maġenb l-iskola hemm ġnien u bandli li jiena nħobb ngħaddi minnhom. ○ Fil-ġnien ninnota siġar, pjanti, bankijiet u anke bandli fejn iħobbu jilagħbu t-tfal. <p>Nistgħu nirrekordjaw din l-istorja u nisimgħuha flimkien.</p>
Ġ1.5	Kapaċi ninnota kif aħna l-bnedmin norganizzaw l-ambjent fiziku li ngħixu fih.	<ul style="list-style-type: none"> • Inpingu <i>sketch</i> li juri xena komuni viċin l-iskola; naraw li tkun tidher triq, bil-bankina u djar. Nistiednu lit-tfal biex għal kull sitwazzjoni li toħloq l-għalliema, huma jirrispondu 'IVA' jew 'LE' skont jekk hux qed nagħmlu sew jew le. L-għalliema jistgħu joħloqu ħafna sitwazzjonijiet simili huma. Dawn li ġejjin huma biss eżempji: <ul style="list-style-type: none"> a. Inpoġġu karozza żgħira tal-logħob fuq il-bankina. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (le). Nistaqsu "Għaliex?" Eż. Il-karozzi mhux posthom fuq il-bankina! b. Inpoġġu l-istess karozza tal-logħob fit-triq, imma la ġenba. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (le). Nistaqsu "Għaliex?" Eż. Il-karozzi jimxu matul it-triq mhux la ġenba! c. Inpoġġu l-karozza kif suppost, timxi matul it-triq. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (iva). Nistaqsu "Għaliex?" d. Naqbd u pupu taparsi tifel / tifla u npoġġuh jimxi f'nofs ta' triq. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (le). Nistaqsu "Għaliex?" e. Inpoġġu l-istess pupu miexi fuq il-bankina. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (iva). Nistaqsu "Għaliex?" f. Inpoġġu l-pupu f'nofs ta' triq u npoġġulu ballun maġenbu. Is-sitwazzjoni turina tifel li qed jilgħab bil-ballun f'nofs ta' triq. Nistaqsu lill-istudenti: "IVA jew LE?" (le). Nistaqsu "Għaliex?" • Naraw kif il-bniedem jaqbillu jorganizza l-ambjent ta' madwaru biex ikollna ambjent sabiħ, nadif u ħieles minn kull periklu. Naraw il-film: http://youtu.be/UMVZfqV2nMI li jispjegalna kif għandna ngibu ruħna fit-triq. Inħallu lit-tfal jtkellmu fuq il-film, jistaqsu dak li ma fehmux u jgħidu l-esperjenzi tagħhom.

		<p>Naraw kemm huwa importanti li l-ambjent madwarna jkun organizzat.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Xi aspetti li nistgħu niddiskutu mat-tfal: <ul style="list-style-type: none"> a. Il-bniedem bena d-djar. Mistoqsijiet għad-diskussjoni: Għalfejn bnieshom? Fejn bnieshom? Għaliex ma benies id-djar f'nofs ta' triq? b. Għandna l-bankini. Mistoqsijiet għad-diskussjoni: għalfejn għandna l-bankini? Għal min qegħdin il-bankini? X'jistax jgħri jekk minflok nużaw il-bankina nużaw it-triq biex nimxu fiha? c. Għandna l-<i>playing fields</i>. X'nistgħu nagħmlu fihom? X'ma nistgħux nagħmlu? d. Għandna t-toroq. Għalfejn qegħdin it-toroq? Insemmu xi haġa li m'għandna qatt nagħmlu fit-triq. • Attività Kreattiva: Inpingu stampa fejn jidher b'mod ordnat u organizzat ambjent sabiħ, triq, bankina, xi sigar eċċ..
--	--	--

L-Ewwel Sena Primarja		L-ISTORJA
Blokk S 1.1 Jien u l-Persuni Qrib Tiegħi		
Mira: <i>Nagħrfu l-eżistenza tal-preżent u l-passat fil-ħajja tal-istudenti. Nesploraw il-passat b'metodi kemm orali kif ukoll viżwali; referenza għall-ħajja tal-istudenti nfushom, u għall-ħajja tal-membri tal-familja u tal-persuni qrib tagħhom.</i>		
kodiċi	Kisbiet mit-Tagħlim tas-Suġġett / <i>Learning Outcomes:</i>	Suġġerimenti għal opportunitajiet ta' tagħlim u riżorsi. It-tfal jistgħu jingħataw dawn l-opportunitajiet ta' tagħlim fost oħrajn...
S1.1	Kapaċi nirrakkonta stejjer minn ħajti billi npoġġi episodji li graw lili f'ordni kronoloġiku.	<ul style="list-style-type: none"> • Permezz ta' stampi, inpoġġu episodji mill-ħajja tat-tfal f'ordni kronoloġika. Bħala eżempju, xi stampi jistgħu jkunu dawn: <ul style="list-style-type: none"> (a) tarbija tat-twelid, (b) tifel/tifla ta' madwar sena jagħti/tagħti l-ewwel passi b'xi adult iżomm l-idejn, (c) insuqu <i>tricycle</i>,

		<p>(d) fil-kindergarten, (e) niktbu l-ewwel numru/i, eċċ.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Indawru lit-tfal madwarna ma' mejda u npoġġu l-istampi wara xulxin. Niddiskutu kif 'a' u 'b' ma niftakruhomx, 'c', 'd' u 'e' x'aktarx li niftakru ħafna minnhom. • Nipprezentaw tliet stampi ta' tfal differenti minn madwar id-dinja: it-tfal jistgħu jkunu Maltin, oħrajn ta' kulur skur u oħrajn Asjatiċi (Ċiniżi, Ġappuniżi, eċċ). stampa A: tifel Malti – inħallu lit-tfal jgħidulna x'għandu bħalna dan it-tifel, avolja ma nafuhx. Xi eżempji: nifhmu li xi darba kien tarbija, kien jibki, ta l-ewwel pass, eċċ.. stampa B: tifel b'gilda skura – nifhmu li dan tweled f'xi pajjiż 'il bogħod, imma xi darba kien tarbija, kien jibki, ta l-ewwel pass, eċċ.. stampa Ċ: tifel Ċiniż jew Ġappuniż – tweled pajjiż 'il bogħod imma bħalna, xi darba kien tarbija, kien jibki, ta l-ewwel pass, eċċ.. <p>NOTA: Bi tnejn minn qabel ibgħat nota lill-ġenituri għal ritratt tat-tfal riċenti u ieħor ta' meta kienu trabi. Fil-klassi imbagħad tista' tivviluppa l-lezzjoni f'attivitá ta' <i>Show and Tell</i> fejn it-tfal jitkellmu fuq ir-ritratti tagħhom. Jistgħu jgħidu fejn qegħdin, min huma n-nies fir-ritratti u x'kienu qegħdin jagħmlu. Ħafna drabi r-ritratti tat-tfal ikunu qed juru stadji differenti fl-izvilupp tagħhom u għalhekk tkunu tistgħu tpoġġu r-ritratti f'ordni kronoloġika. Eż. Anna gábet ritratt meta kienet għadha l-isptar waqt li Sam gábat ritratt fejn digà joqgħod bil-qiegħda. John gábat ritratt fejn qed jiekol waħdu u għandu wiċċu mċappas biz-zalza...eċċ.</p>
S1.2	Kapaċi nitkellem dwar iż-żminijiet meta l-ġenituri tiegħi kienu għadhom tfal.	<ul style="list-style-type: none"> • Niddiskutu kif anke l-papà u l-mamà tagħna, xi darba kienu tfal bħalna. Insemmu wkoll lin-nanniet tagħna. Dawn ukoll kienu tfal bħalna. Imma meta n-nanniet tagħna kienu tfal, l-affarijiet li kienu jużaw kienu differenti mill-affarijiet li nużaw illum. • Tajjeb li nħajru lit-tfal biex jiġu ppreparati mid-dar billi jkun digà tkellmu mal-ġenituri u anke n-nanniet tagħhom dwar xi differenzi li kien hemm minn meta kienu zġar huma għal-lum. Inħajruhom iġibu xi

		<p>ritratt ta' meta l-ġenituri u n-nanniet kienu żgħar.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nipprezentawlihom żewġ stampi ta' raġel anzjan u tifel/tifla u niktbu taħthom: JIENA u IN-NANNU. • Nippreparaw minn qabel xi erba' eżempji ta' oġġetti li nistgħu nqabblu bihom. Dawn huma biss xi eżempji: <ul style="list-style-type: none"> a) karożzi – nuruhom stampa ta' karożza antika u stampa oħra ta' karożza moderna. Il-karożza antika npoġġuha hdejn l-istampa tan-nannu, il-moderna hdejn l-istampa tat-tifel tal-lum. b) lbies – tifel liebes xi sidrija antika (IN-NANNU), tifel liebes modern (JIENA) c) roti – rota antika (IN-NANNU), rota tal-lum (JIENA) d) bankijiet tal-iskola – bank antik tal-iskola (IN-NANNU), mejda tal-klassi tal-lum (JIENA) e) xi eżempji oħra ..... <p>NOTA: Nifhmu biss illi l-ħajja kienet differenti. Jekk inwassluhom biex jifhmu dan il-punt ikun biżżejjed.</p>
S1.3	Kapaċi nieħu idea ħafifa ta' progress meta, minn dak li jirrakuntawli l-adulti, inqabel il-passat mal-preżent.	<ul style="list-style-type: none"> • Naraw xena minn film famuż ħafna, FIDDLER ON THE ROOF. Hija xena ta' ċerimonja ta' tiegħ: http://youtu.be/nLLEBAQLZ3Q (madwar 4 minuti) • Niddiskutu...Dawn huma xi punti għad-diskussjoni fost ħafna oħrajn: • Inwasslu lit-tfal jinnutaw kif ma kellhomx dawk elettriku u ċ-ċerimonja saret fid-dawl tax-xemgħa. Nuruhom bil-kumdità li għandna llum meta nistgħu nixegħlu <i>switch</i> u ndawlu l-kamamar tagħna, nixegħlu fan eċċ.. • Nistaqsuhom x'għamli lbieraħ filgħaxija wara l-iskola: eż. <i>homework</i>, qraw, kielu, raw T.V., lagħbu bil-kompjuter, eċċ.. Li kieku ma kellniex dawl elettriku, ilbieraħ x'konna nagħmlu differenti? Eż. ma stajniex naraw T.V u nilagħbu bil-kompjuter.

		<ul style="list-style-type: none"> • Nuruhom stampa ta' karettun. Qabel tweled in-nannu, ma kellhomx karozzi tal-linja. Allura qatt ma kienu jmorru 'l bogħod ħafna għax bil-karettun u ż-żiemel iddum sejjer ħafna. • Nuruhom fuq mappa tad-dinja il-vjaġġ minn Malta għall-Awstralja. Nistaqsuhom jafux lil xi ħadd li jgħix l-Awstralja. X'mar jagħmel hemm? Ifittex ix-xogħol eċċ. Meta jsiefru kienu jmorru bil-vapur, ma kienu hawn ajruplani. Biex immorru l-Awstralja konna ndumu xahar. Illum tasal f'gurnata bl-ajruplan. • Nintroduċu l-idea ta' progress...Nużaw terminologija adattata, eż. ILLUM AĦJAR GĦAX NISTGĦU INSIEFRU BL-AJRUPLAN. Inħallu lit-tfal jgħidulna iktar sentenzi li juru progress (għaliex illum aħjar). Xi eżempji: <ol style="list-style-type: none"> a) illum aħjar għax nistgħu nużaw kompjuter jew <i>laptop</i>, b) għandna d-dawl elettriku, c) għandna l-karozzi biex inħaffu l-vjaġġi, eċċ.....
S1.4	<p>Kapaċi nqabbell u nikkuntrasta stampi antiki ta' meta l-ġenituri tiegħi kienu għadhom żgħar, ma' ritratti tal-preżent.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bħalma għamilna f'S1.2, tajjeb illi nħajru l-istudenti jgħibu stampi u ritratti huma stess. Tajjeb imma li nkunu ppreparati bi stampi aħna wkoll. Tajjeb li jkollna mhux biss stampi/ritratti antiki, imma oħrajn moderni wkoll. • Nuruhom stampa ta' mara bl-għonnella u niktbu ANTIK; Maġenb stampa ta' mara moderna niktbu ILLUM. Nagħmlu eżercizzju u taħriġ bl-istampi li jkollna. Għal kull stampa nistednuhom jgħidulna jekk hijiex 'antika' jew 'tal-lum'. • Diskussjoni: Qabel tweled in-nannu, in-nies xorta xi darba kienu trabi żgħar, imma ma kellhomx dawl elettriku bħalma għandna aħna llum. Inħajruhom isibu eżempji oħra huma. Xi ideat: <ol style="list-style-type: none"> a) Fl-antik in-nies kienu jilgħabu bħalna, imma l-gugarelli (<i>toys</i>) kienu differenti b) Fl-antik it-trabi, meta jaqbadhom il-guħ kienu jibku bħat-trabi tal-lum, imma llum sibna kura għal ħafna mard li gie li kien jaqbad lit-tfal

		<p>c) Fl-antik in-nies kienu jilbsu biex ma jhossux bard, imma l-ilbies illum huwa differenti minn tal-antik.</p> <p>d) Fl-antik kienu jilgħabu ħafna barra t-triq, illum xorta nilgħabu imma minħabba t-traffiku li dejjem jizdied nilgħabu fil-ġonna pubbliċi u fil-<i>playgrounds</i>.</p> <p>e) insibu eżempji oħra ...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Attività: nagħtu l-kulur lil <i>worksheet</i> b'zewġ nisa, waħda bl-għonnella u l-oħra turi mara moderna. Taħthom niktbu ANTIK u ILLUM.
S1.5	Kapaċi nesplora l-passat tal-familja tiegħi.	<ul style="list-style-type: none"> • Inħajru lit-tfal iġibu magħhom stejjer tal-familji tagħhom. Pereżempju: <ul style="list-style-type: none"> a) Ommi minn Ħal Għaxaq, missieri minn Bormla. Meta żzewġu ommi kellha 25, missieri 27 eċċ.... b) Jiena għandi ħija ieħor li twieled sentejn qabli. Jiena tifla waħdi eċċ..... c) Kull ġimgħa mmorru għand in-Nannu Ġuż, u n-nannu tgħidx kemm iħobb jirrakuntali fuq meta kien żgħir. d) (jew) In-Nannu jgħix magħna u sikwit joħroġni sal-bandli sakemm ommi tagħmel xi qadja. • Xi affarijiet li nistgħu nesploraw dwar il-familji tagħna, dejjem bl-iskop li nuru lit-tfal li l-ħajja mhux dejjem kienet l-istess kif nafuha aħna llum: <ul style="list-style-type: none"> a) fejn kien jaħdem in-nannu, fejn jaħdem il-papà llum b) fejn kien joqgħod in-nannu, fejn noqgħod jien illum c) kif kien imur għax-xogħol in-nannu (eż. bil-mixi, b'tal-linja), kif imur għax-xogħol il-papà llum, (eż. b'tal-linja, jew bil-karozza tiegħu). • Naħdmu fuq il-punt li fil-ħajja tal-familja fl-antik kien hemm sitwazzjoni simili u fl-istess ħin differenti minn dawk tal-lum. Illum il-ħajja nbidlet u għandna ħafna iktar kumditajiet.

